

Interreg

Greece-Bulgaria

ENGINE-HUBs

European Regional Development Fund

Creating “Circular Business” by young ENGINEers at the cross-border area of Greece-Bulgaria

3.3.4 ENGINE-HUBs Sustainability plan

The contents of this document, study, report, flyer etc. are sole responsibility of the Union of Civil Engineers in Bulgaria and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.

November 2023

The Project is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014-2020”

Partner Responsible for the deliverable:

**UNION OF CIVIL ENGINEERS
IN BULGARIA**

1606 Sofia, Buzludja 6,
Tel: (00359 2) 411 22 22,
Tel: (00359 2) 411 22 55
Mobil: (00359) 888 58 14
Mobil: (00359) 884 705 755

CONTENTS

1. Abstract
2. ENGINE-HUBs Sustainability plan - draft
3. ENGINE-HUBs Sustainability plan

Abstract

The main common problems and challenges facing entrepreneurship in the cross-border sector that will be addressed are:

- *Limited access of entrepreneurs and future entrepreneurs to business-related know-how.*
- *Insufficiently developed human resources and skills*
- *Difficulties in obtaining financing*
- *Limited access to general information about opportunities*
- *Limited ability to create contacts*
- *Lack of support services for developing competitive products/services*
- *Lack of access/know-how to cost-saving technologies*

Main trends identified:

- *Hubs could act as a one-stop shop, enabling any business to access the latest knowledge, expertise and technology to test and experiment with innovation.*
- *Ensuring relations with investors*
- *Facilitate access to financing*
- *Help connect users and service providers.*
- *Increasing competitiveness*
- *Stimulation of growth*
- *Stimulating the creation of new jobs*
- *Identifying and connecting existing structures for the exchange of technical, financial, training and other services.*

The current plan ensures the financial and operational sustainability of the project results and especially of ENGINE-HUBs and the expansion of their activities to other economic sectors after the end of the project funding period. The formation of competitive advantages based on the implementation of innovative activity requires the creation of a favorable environment for its development.

The specialized literature states that a favorable environment for innovation should be understood as the presence and successful functioning of appropriate infrastructure, a wide range of business and administrative services, the effects of a training and qualification system, a balanced fiscal, commercial and monetary policy, appropriate legislative framework at national and pan-European level, adequate and consistent policy actions to support innovation.

Combining the efforts of different market participants and structures enables the diffusion of innovations and the acceleration of technological transfer, as well as supports the dissemination of knowledge and is important for the functioning of national and regional innovation systems.

Deliverable 3.3.4 ENGINE-HUBs Sustainability plan

In order to sustain the impact of a community-based project, it is important to develop appropriate linkages between the local community, the state and other relevant stakeholders, and this will be done in the following sections of this plan. The Sustainability Plan related to the creation of Engine-HUBs includes extending the operation of the Hubs after the end of the project life.

The main result of the project and the creation of ENGINE-HUBs are related to ensuring sustainability:

- *Providing motivation*
- *Training*
- *Consultations*
- *Hospitality*
- *Other related support for emerging young entrepreneurs,*
- *Liaising with the market during and after the project*
- *Created a project site with modular trainings without imposing restrictions on their use*

ПЛАН ЗА УСТОЙЧИВОСТ НА ENGINE-HUBS *проект*

***Създаване на „Кръгов бизнес“
от млади ИНЖЕНЕРИ
в трансграничната зона Гърция-България***

Съдържанието на документа е отговорност единствено на изпълнителите на проекта и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Административния орган и Съвместния секретариат.

Проектът е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и с национални ресурси на участващите държави, чрез Програмата за транснационално сътрудничество Interreg V-A "Гърция-България 2014-2020"

Съдържание:

1. Въведение – за партньорите
2. Основни цели на проекта
3. Формулиране на проблема
4. Предложени решения
5. Предложени въздействия
6. Национална иновационна система и среда за иновации
7. Бизнес инкубационни организации в България
8. Мрежи на бизнес ангели в България
9. Успешни примери в България
10. Организации с рисков капитал в България
11. Научни и технологични паркове в България
12. Коуъркинг пространства в България
13. Модел за бизнес развитие

Въведение

За партньорите

Партньорството по проекта включва партньори, които имат допълващи се ноу-хау и „гледна точка“, внасяйки реален и уникален принос към изпълнението на проектните дейности чрез свързване на нуждите на пазара с научната работна сила от инженери. По-специално, той се състои от две технически/научни камари и две бизнес (търговски/промишлени) камари с компетентност в областта на знанията, наставничеството/обучението и работата в мрежа на предприемачи и въпроси, свързани с кръговата икономика в двете страни.

**Техническата камара на Гърция/секция Централна Македония (ТКГ)
Федерация на индустриалците на Гърция (ФИГ)
Съюз на строителните инженери в България (ССИБ)
Българската търговско-промишлената палата секция гр. Гоце Делчев
(БТПП)**

Основни цели на проекта

- Да насърчи международното сътрудничество между инженери и други професионалисти в областта на действие на проекта, чрез изграждане на партньорска мрежа, така че ресурсите в областта на кръговата икономика да могат да се споделят помежду им.
- Да се осигури нов бизнес подход за засилване на иновациите и предприемачеството на младите инженери, чрез създаване на трансгранична структура, за да се насърчат новите предприемачи да направят своите иновативни бизнес планове, да създадат и стартират своите предприятия чрез подкрепата по проекта.
- Да стимулира младите инженери и част от бизнеса за създаване иновативни предприятия, чрез предоставяне на мотивация, обучения,

консултиране и друга свързана подкрепа за нововъзникващите младежки предприемачи. Осигуряване на устойчив, приобщаващ растеж.

- Да повиши конкурентно способността на младите инженери и на малките и средните предприятия, чрез подобряването на предприемаческите системи за подпомагане на МСП в трансграничната зона. Да предостави достъп до наличната информация в уебсайта на проекта, за да засили оцеляването им.
- Да подкрепи създаването на бизнеса чрез предоставяне на набор от услуги за подкрепа на предприемачеството – от обучение и наставничество до достъп до финансиране и други услуги за развитие на бизнеса. Да свърже новите предприятия с пазара.
- Да могат младите предприемачи да създават нови работни места и да засилват местните икономики. Обучените млади хора да успеят да ръководят собствения си бизнес. Получили предприемачески умения, да са способни да се ориентират в предизвикателствата на днешния бързо променящ се пазар на труда.

В контекста на актуалната за ЕС „Зелената сделка“, Европейската стратегия за Горите 2030, както и Стратегията за преход към кръгова икономика управлението на отпадъците придобива все по-важно значение за обществото. Следвайки „Стратегия на България за преход към кръгова икономика 2021 – 2027 г.“, страната ни следва да постави кръговата икономика като дългосрочен приоритет на политиката си за развитие. Целта е създаването на по-устойчиви модели на производство и потребление, повишаване производителността на ресурсите и свързаността в икономиката, отпадъците започват да се разглеждат като ресурс, материалите се задържат максимално дълго в производството, рециклира се с високо качество, произвеждат се по-качествени суровини и стоки, намалява зависимостта на икономиката на страната от вноса на суровини.

България поставя кръговата икономика като дългосрочен приоритет на политиката си за развитие, което залегна в Националната програма за развитие: България 2030. В тази връзка през 2021 г. бе разработен проект на Стратегия за преход към кръгова икономика 2021-2027 г., като това ще бъде основополагащият документ за въвеждането на кръговата икономика в производствената екосистема на България. Стратегията отговаря пакета от

мерки на ЕК, насочени към стимулиране на прехода към кръгова икономика като двигател за глобална конкурентоспособност и устойчив икономически растеж. Стратегията е част от пакета от мерки за преход към кръгова икономика на национално ниво.

Според проучване на НСИ от 15.10.2023 година, общо образувани битови отпадъци във всички общини на страната са 3058 хил. т. за 2021 година, а съществуващите съоръжения за битови отпадъци – депа и инсталации за третиране на битови отпадъци са 73 броя, заета площ от депата и инсталации за третиране на битови отпадъци 2960 дка, а населените места с организирано сметосъбиране на битови отпадъци са 4754 броя, които обхващат 99,9 % от населението обхванато от сметосъбирането.

Предмет на проучване в настоящата работа е устойчивостта на HUB-овете, създадени в страната върху които е фокусиран и проектът. Основната цел на проекта е насочена към идентифициране на възможностите за развитие на бизнеса в областта на кръговата икономика, в областта на трансграничното сътрудничество и да създаде структура, чрез която бизнес идеите на младите инженери да се развият в бизнес. Тази структура ще бъде нов подход за насърчаване на предприемачеството на младите инженери, базиран на 3 оси: знания , наблюдение / насочване и работа в мрежа . Проектът се фокусира върху подкрепата на младите предприемачи да реализират своите бизнес планове, а не да ги развиват, така че новите бизнеси да бъдат активни преди края на програмата или най-късно две години след нейното приключване.

Формулиране на проблема

Основните общи проблеми и предизвикателства, пред които е изправено предприемачеството в трансграничния сектор и които ще бъдат разрешени са: Ограничен достъп на предприемачи и бъдещи предприемачи до ноу-хау, свързано с бизнеса. Недостатъчно развити човешки ресурси и умения. Трудности при получаване на финансиране. Ограничен достъп до обща информация за възможностите. Ограничена възможност за създаване на контакти. Липса на поддържащи услуги за разработване на конкурентни продукти/услуги. Липса на достъп/ноу-хау по отношение на технологиите за

спестяване на разходи

Основни идентифицирани тенденции:

- Хъбовете биха могли да действат като едно гише, което дава възможност на всеки бизнес да има достъп до най-новите знания, опит и технологии за тестване и експериментирание с иновации.
- Осигуряване на връзки с инвеститорите
- Улесняват достъпа до финансиране
- Подпомагат свързването на потребители и доставчици на услугите.
- Повишаване на конкурентоспособността
- Стимулиране на растеж
- Стимулиране на създаването на нови работни места
- Идентифициране и свързване на съществуващи структури за обмен на технически, финансови, обучителни и други услуги.

Настоящият план гарантира финансовата и оперативна устойчивост на резултатите от проекта и особено на ENGINE-HUBS и разширяването на техните дейности към други икономически сектори след края на периода на финансиране на проекта.

Формирането на конкурентни предимства на база осъществяването на иновационна дейност, изисква създаването на благоприятна среда за развитието ѝ.

Обединяването на усилията на различни пазарни участници и структури дава възможност за разпространение на иновациите и ускоряване на технологичния трансфер, както и подпомага разпространяването на знанията и има важно значение за функционирането на националната и регионалните иновационни системи.

За да остане в сила въздействието на проекта, ориентиран към определена общност, е важно да бъдат развити подходящи връзки между местната общност, държавата и други подходящи заинтересовани страни, а това ще

се направи в следващите редове на този план. Планът за устойчивост свързан със създаването на Engine-HUBs включва разширяване на работата на Hub-овете след края на живота на проекта.

Основният резултат от проекта и създаването на ENGINE-HUB-овете свързани с обезпечаването на устойчивостта са:

- Осигуряването на мотивация
- Обучения
- Консултации
- Гостоприемство
- Друга свързана подкрепа за нововъзникващи млади предприемачи,
- Свързване с пазара по време и след проекта
- Създаден сайт на проекта с модулни обучения без налагане на ограничения за употребата им

Предложени решения

Създаване на два инкубатора в Благоевград и Гоце Делчев.

Центровете ще функционират като „обслужване на едно гише“, предоставяйки на потенциални нови предприемачи: настаняване, стимули, обучения, насоки, консултантски услуги, работа в мрежа с играчи на пазара, други помощни услуги. Ще се фокусират върху дейността като работилници по предприемачество в кръговата икономика за инженери и учени.

Създадените инкубатори ще продължат да работят след приключване на финансовия период на проекта и ще предоставят помощ не само на предприемачите. Те ще продължат да бъдат свързани помежду си, за да насърчават трансграничното сътрудничество и помощ за „кръговите“ предприятия на двете страни – България и Гърция.

Хъбовете ще предоставят помощ на всички инженери/учени от областта на проекта. Постоянните структури на Engine-Hubs и другите резултати от проекта ще осигурят максимално териториално въздействие по отношение на конкурентоспособност, знания, предприемаческа среда и модели на устойчиво развитие.

Предложени въздействия

Планът включва подробна информация за структурата на HUB-овете и техните услуги, както и всяка друга информация, считана за важна за тяхната работа, с цел идентифициране на проблеми и възможности, намиране на подходящи решения, както и претегляне на недостатъците и предимствата на различни алтернативи.

Възможности пред създадените Hub-ове:

- Обединяване на множество субекти, ресурси и продукти на едно място;
- Запълване на празнини и компенсирание на оскъдни ресурси в конкретни региони;
- Свързва търсене и предлагане по един ефективен начин като позволява силно конкурентна среда;
- Насърчаване на устойчиво производство и потребление;
- Създаване на добавена стойност както за потребителите, така и за доставчиците, насърчавайки социалния обмен и гражданската инициативност;
- Лесен достъп до пазари, финансови инструменти и възможности за растеж на дребния и среден бизнес;
- Липса на бариери за вход;
- Осигуряване на равномерно и справедливо разпределение на блага, намалявайки отпадъците от производствените суровини;
- Създаване на нови по-екологични възможности;
- Създаване на мрежа;
- Създаване на нови възможности и контакти;
- Създаване на дългосрочно пространство за споделяне на опит;

- Създаване на устойчива и дългосрочна платформа за обучение.

Предизвикателства пред създадените HUB-ове:

- Изисква се критична маса, за да се достигне необходимия мащаб и мрежови ефект;
- Хора, които нямат технически познания, биха изпитвали затруднения да се включат;
- Възможни проблеми с качеството и липса на сигурност и защита на потребителски права;
- Липса на ясно установени регулации;
- Възможност за нелоялна конкуренция при недостатъчно добре структуриран контрол.

Национална иновационна система и среда за иновации

Националната иновационна система се включват организации, институции и фирми, при чието взаимодействие се създава благоприятна среда за развитие на иновациите на национално ниво.

- Правителство
- Фирми
- Университетите и научните центрове

Среда за иновации

Благоприятна среда за развитие на иновациите и повишаването на иновационния потенциал може да бъде постигната, чрез: бизнес инкубатори, технологични паркове, виртуални и интернет инкубатори, бизнес паркове, иновационни мрежи, клъстери, иновационни центрове и др.

Бизнес инкубатори
Реални бизнес инкубатори.
Виртуални инкубатори
Технологични паркове
Високотехнологични паркове
Бизнес паркове
Иновационни мрежи
Клъстери.
Бизнес иновационни центрове

Мрежи на бизнес ангели в България

Бизнес ангелите са инвеститори, които финансират стартиращи компании в ранния им етап на развитие, за да им помогнат да се развият и да постигнат успех. В България има много бизнес ангели, които са готови да финансират перспективни проекти, но някои от тях все още не са толкова популярни и признати, колкото техните колеги в Западна Европа.

Бизнес ангелите търсят перспективни проекти, които имат потенциал да постигнат успех и да им донесат висока печалба. Те търсят иновативни искания, която имат ясна стратегия за развитие и силни възможности за растеж.

Какви са основните критерии за инвестиции в стартиращи компании?

- Екип на компанията - неговият опит, лидерски умения и доверието
- Идея и възможност за реализация
- Пазарен потенциал
- Обективна оценка на бизнеса, като стойност
- Доверие и разбиране за ситуацията на бизнеса във всеки момент от жизнения цикъл
- Обективна представа на рисковете от предприемачите

Успешни примери в България

Българската Асоциация на Бизнес Ангелите е неправителствена, национална организация, която се стреми да подкрепя и развива българската предприемаческа екосистема, чрез мощната подкрепа на Бизнес Ангелите. БАБА се ангажира да представлява и обединява всички страни свързани с

инвестиционния процес, в който участват бизнес ангелите, с цел осигуряване на достъпна и структурирана предприемаческа среда в България.

Българската Асоциация на Бизнес Ангелите е пълноправен член на Европейската Мрежа на Бизнес Ангелите (EBAN). Като член на EBAN, имаме достъп до 150 членуващи организации и техните проекти, от 50 държави в цял свят.

Организации с рисков капитал в България

Българската асоциация за дялово и рисково инвестиране (BVCA) е инициатива на българските частни инвеститори, фондове за рискови капиталовложения и предприемаческата общност в страната. Асоциацията си поставя за водеща цел да работи заедно със своите членове за подобряване на бизнес средата, поощряване на иновациите и разрастване на предприемачеството в България.

Научни и технологични паркове в България

Научните паркове по света са разнородни в зависимост от предназначението и мащаба. Различават се предимно по включването на производствени дейности, жилищни функции, университетски кампуси. В контекста на общата европейска политика за растеж, стратегията за развитие на научните паркове е необходимо да бъде насочена към изграждането на мрежа за сътрудничество чрез създаване на единна база данни на технологичните, индустриалните и научните паркове.

В стратегията "Европа 2020" се предвижда, че 3% от БВП на ЕС следва да бъдат инвестирани в научноизследователска и развойна дейност. В българските условия този процент се планира да е 1,5% от БВП на страната, което означава значителни инвестиционни намерения в развитието на иновациите.

Коуъркинг пространства в България

С течение на времето този тип пространства се развиват и стават места освен за работа, но и за събития, семинари и обучения. Първото споделено работно пространство в България е открито през 2012 година. Оттогава досега тези пространства се развиват с високи темпове и вече има множество такива на територията на страната ни.

Първото споделено работно пространство в България е Betahaus, открито в София. Днес то се намира на две централни локации в столицата и е дом на повече от 34 организации – стартираци бизнеси, аутсорсинг компании, неправителствени организации, агенции и др. Споделените работни пространства в България се специализират в различни сектори – цифрови технологии, експериментални и високо-рискови стартъпи (тип инкубатор), културни и творчески индустрии, социални инициативи. В средата на 2020 г. в България функционират повече от 57 споделени работни пространства в девет български града. В страната се настаняват и големи международни компании за предлагане на споделени работни пространства като Trevor и Regus, които предоставят такива пространства в София и Пловдив.

Основните преимущества, които имат работещите в споделено работно пространство/коуъркинг (coworking space), са гъвкаво работното време и добър баланс между работа и личен живот.

Споделените работни пространства вече се харесват не само от новосъздадени стартъпи, работещи на свободна практика и предприемачи, но също и от по-големите компании. Споделените работни пространства промениха начина, по който хората работят и си сътрудничат през 21 век.

Модел за бизнес развитие

За да бъдат устойчиви създадените HUB-ове е необходимо да бъде направен финансов анализ насочен към различните източници на финансиране. Един проект е финансово устойчив, когато не носи риск от изчерпване на паричните си средства за в бъдеще. От съществено значение тук е времето

разпределение на парични остъпления и плащания вкл. източниците на финансиране

В контекста на проекта, то може да бъде предложена ценова политика, която да включва два аспекта на механизма за реализирани на устойчиви приходи в бъдеще от ENGINE HUBs:

- Еднократна цена
- Годишна такса /на принципа на абонаментно плащане/

Най-често срещан е комисионният модел, при което потребителите заплащат таксата на собствениците. Като нейна вариация е моделът на таксата за обслужване (service fee), която се налага директно на потребителите и ползвателите. В този случай се избягва ощетяване или намаляване чистия приход за собствениците.

Абонаментният план също е доста популярен. При него клиентите плащат фиксирана сума за месец, но могат да я изразходват по различно време и продължителност. Абонаментът включва определен брой часове/дни, както и ползване без допълнително заплащане на други екстри или оборудване от съответните споделени работни места.

За по-добра конкурентоспособност могат да бъдат предвидени и възможности за отстъпки при заплащане на по-дълъг период.

Друга възможност свързана с устойчивостта на финансовите аспекти е свързана с източниците на финансиране, те могат да бъдат:

- Национални и Европейски грантове и безвъзмездна помощ за надграждане на структурата;
- Капиталови субсидии на централно, регионално или местно равнище;
- Дарения от филантропи;
- Заеми от различни източници;
- Участие в трансгранични проекти.

ПЛАН ЗА УСТОЙЧИВОСТ НА ENGINE-HUBS

Създаване на „Кръгов бизнес“ от млади ИНЖЕНЕРИ в трансграничната зона Гърция-България

Съдържанието на документа е отговорност единствено на изпълнителите на проекта и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Административния орган и Съвместния секретариат.

Проектът е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и с национални ресурси на участващите държави, чрез Програмата за транснационално сътрудничество Interreg V-A "Гърция-България 2014-2020"

Съдържание:

1. Въведение – за партньорите
2. Основни цели на проекта
3. Формулиране на проблема
4. Предложени решения
5. Предложени въздействия
6. Национална иновационна система и среда за иновации
7. Бизнес инкубационни организации в България
8. Състезания по предприемачество и иновации проведени в България
9. Мрежи на бизнес ангели в България
10. Успешни примери в България
11. Организации с рисков капитал в България
12. Научни и технологични паркове в България
13. Коуъркинг пространства в България
14. SWOT анализ
15. Модел за бизнес развитие

Въведение

За партньорите

Партньорството по проекта включва партньори, които имат допълващи се ноу-хау и „гледна точка“, внасяйки реален и уникален принос към изпълнението на проектните дейности чрез свързване на нуждите на пазара с научната работна сила от инженери. По-специално, той се състои от две технически/научни камари и две бизнес (търговски/промишлени) камари с компетентност в областта на знанията, наставничеството/обучението и работата в мрежа на предприемачи и въпроси, свързани с кръговата икономика в двете страни.

Техническата камара на Гърция/секция Централна Македония (ТКГ)

ТЕЕ/ТКМ, е регионалният клон на Техническата камара на Гърция, по закон технически консултант на Гърция. Общият брой на нейните членове надхвърля 17 000 инженери. ТЕЕ/ТКМ работи автономно със собствена административна и оперативна структура. Притежава знания за обучения, оперативни бизнес инструменти, обмен на информация и най-добри практики между всички заинтересовани страни в инженерния бизнес, тясно сътрудничество и координация. Камарата активно участва в разработването и изпълнението на проекти и инициативи, предприети от национални и европейски програми. Партньорът може да покаже богатство от значителни дейности, предприети по въпросите на обучението на инженери и сътрудничество с инженерни агенти на Балканите, включително UCЕВ и ЕС. Организацията е водеща по проекта поради своята компетентност и институционални отговорности в областите, свързани с техническите науки и технологиите като цяло, кръговата икономика, проектите за ТГС, както и използването му за икономическо, социално и културно развитие на страната.

Федерация на индустриалците на Гърция (ФИГ)

ФИГ е създадена през 1915 г. и е активна в насърчаването не само на индустриалното развитие, но и на икономическия и социален прогрес в Гърция. Основните цели на стратегията за развитие на ФИГ в продължение на много години се основават на цялостния регионален растеж и развитие, както и на индустриалното развитие и международната конкурентоспособност на гръцките индустрии, както и на балканските и черноморските икономически кооперации. Мисията на ФИГ е да предоставя висококачествени услуги на своите членове в подкрепа на бизнеса чрез подходяща и надеждна информация за осъществяване на промени както на вътрешната, така и на

международната сцена. В ФИГ работят около 15 служители и има богат опит в обучението, консултирането, наставничеството и работата в мрежа чрез изпълнение на редица европейски и национални проекта.

Съюз на строителните инженери в България (ССИБ)

ССИБ е национална организация на строителните инженери, основана през 2009 г. и е независима доброволна неполитическа организация с нестопанска цел, която има за цел насърчаване на социалното признание на професията на строителния инженер. Членовете на UCEB са строителни инженери с висше образование.

Мисията на ССИБ е да защитава професионалните права и интереси на своите членове в съответствие с интересите на обществото. Сътрудничи със сродни камари и професионални организации на национално и международно ниво. В допълнение, организацията си сътрудничи с университети за обучение на инженери и съвместно организира курсове за квалификация, следдипломно обучение и курсове за професионално обучение, включително обучение съгласно правилата и стандартите на ЕС, организира семинари, конференции и други събития и предоставя експерти за професионални оценки и консултации в областта на предприемачеството.

Българската търговско-промишлената палата секция гр. Гоце Делчев (БТПП)

БТПП е създадена през 1993 г. в отговор на нуждите на бизнеса от региона на България за обединяване и защита на общите им интереси, насърчаване на възможностите и представителството им пред местни и държавни власти и други национални и международни организации. БТПП подкрепя своите членове с техническа, икономическа, правна и маркетингова информация на национално и международно ниво. БТПП е един от пионерите в България в

развитието на трансгранично сътрудничество между Гърция и България.

Основни цели на проекта

- Да насърчи международното сътрудничество между инженери и други професионалисти в областта на действие на проекта, чрез изграждане на партньорска мрежа, така че ресурсите в областта на кръговата икономика да могат да се споделят помежду им.
- Да се осигури нов бизнес подход за засилване на иновациите и предприемачеството на младите инженери, чрез създаване на трансгранична структура, за да се насърчат новите предприемачи да направят своите иновативни бизнес планове, да създадат и стартират своите предприятия чрез подкрепата по проекта.
- Да стимулира младите инженери и част от бизнеса за създаване иновативни предприятия, чрез предоставяне на мотивация, обучения, консултиране и друга свързана подкрепа за нововъзникващите младежки предприемачи. Осигуряване на устойчив, приобщаващ растеж.
- Да повиши конкурентно способността на младите инженери и на малките и средните предприятия, чрез подобряването на предприемаческите системи за подпомагане на МСП в трансграничната зона. Да предостави достъп до наличната информация в уебсайта на проекта, за да засили оцеляването им.
- Да подкрепи създаването на бизнеса чрез предоставяне на набор от услуги за подкрепа на предприемачеството – от обучение и наставничество до достъп до финансиране и други услуги за развитие на бизнеса. Да свърже новите предприятия с пазара.
- Да могат младите предприемачи да създават нови работни места и да засилват местните икономики. Обучените млади хора да успеят да ръководят собствения си бизнес. Получили предприемачески умения, да са способни да се ориентират в предизвикателствата на днешния бързо променящ се пазар на труда.

Според Българската стопанска камара, България е на едно от първите места в ЕС по отпадъци на глава от населението. В страната ни нивата на рециклиране на битови отпадъци са значително по-ниски от тези на

останалите държави - около 31.5%.

Къде се намира България в момента по отношение на управлението на отпадъците? В страната ни се образуват 129.7 милиона тона отпадъци, което ни поставя на едно от първите места в Европейския съюз по отпадъци на глава от населението и единица БВП (според наличните данни за 2018 г.) България освен това има относително ниски нива на рециклиране на битови отпадъци (31.5% по данни за 2018 г.) в сравнение със средните за ЕС (47.4%), въпреки че разполага със сравнително добре развитата рециклираща промишленост. А ако се разглежда общото равнище на рециклиране, с изкл. на отпадъци от добивната промишленост и от строителството, то през 2016 г. в България това равнище е 27%, докато средното за ЕС е 57%. Иначе казано, ресурсната производителност на страната, измерена като отношение на БВП и количеството употребени природни ресурси, остава сред от най-ниските в ЕС.

Всичко това създава риск за изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от домакинствата и подобни отпадъци. Показателен е фактът, че разделно събраните и предадени за рециклиране битови отпадъци в 202 общини в страната са по-малко от 5% по данни на НСИ. В България се депонира над 60 % от битовия отпадък, а според заложените цели до 2035 г. трябва да се редуцира до 10%.

В контекста на актуалната за ЕС „Зелената сделка“, Европейската стратегия за Горите 2030, както и Стратегията за преход към кръгова икономика управлението на отпадъците придобива все по-важно значение за обществото. Следвайки „Стратегия на България за преход към кръгова икономика 2021 – 2027 г.“, страната ни следва да постави кръговата икономика като дългосрочен приоритет на политиката си за развитие. Целта е създаването на по-устойчиви модели на производство и потребление, повишаване производителността на ресурсите и свързаността в икономиката, отпадъците започват да се разглеждат като ресурс, материалите се задържат максимално дълго в производството, рециклира се с високо качество, произвеждат се по-качествени суровини и стоки, намалява зависимостта на икономиката на страната от вноса на суровини.

В основата на стратегията е нова и по-активна роля на потребителите, които следва да получават възможно най-обективната информация за вземане на решения, включително за социалния и екологичния отпечатък на продуктите, те играят важна роля и в предотвратяването на образуване на отпадъци и рециклирането им. Разчита се на информирано, отговорно и активно общество.

На 6 март 2023 г. бе приет и Промисленият план на Зеления пакт. В него Европейската комисия предложи първи пакет от мерки за ускоряване на прехода към кръгова икономика.

България поставя кръговата икономика като дългосрочен приоритет на политиката си за развитие, което залегна в Националната програма за развитие: България 2030. В тази връзка през 2021 г. бе разработен проект на Стратегия за преход към кръгова икономика 2021-2027 г., като това ще бъде основополагащият документ за въвеждането на кръговата икономика в производствената екосистема на България. Стратегията отговаря пакета от мерки на ЕК, насочени към стимулиране на прехода към кръгова икономика като двигател за глобална конкурентоспособност и устойчив икономически растеж. Стратегията е част от пакета от мерки за преход към кръгова икономика на национално ниво.

Според проучване на НСИ от 15.10.2023 година, общо образувани битови отпадъци във всички общини на страната са 3058 хил. т. за 2021 година, а съществуващите съоръжения за битови отпадъци – депа и инсталации за третиране на битови отпадъци са 73 броя, заета площ от депата и инсталации за третиране на битови отпадъци 2960 дка, а населените места с организирано сметосъбиране на битови отпадъци са 4754 броя, които обхващат 99,9 % от населението обхванато от сметосъбирането.

Частните инвестиции в България, имащи значение за кръговата икономика, се оценяват на около 0.18% от брутният вътрешен продукт (БВП) на страната (бел. ред. – около 200 млн. лв. през 2018 г.).

Предмет на проучване в настоящата работа е устойчивостта на HUB-овете, създадени в страната върху които е фокусиран и проектът. Основната цел на проекта е насочена към идентифициране на възможностите за развитие на

бизнеса в областта на кръговата икономика, в областта на трансграничното сътрудничество и да създаде структура, чрез която бизнес идеите на младите инженери да се развият в бизнес. Тази структура ще бъде нов подход за насърчаване на предприемачеството на младите инженери, базиран на 3 оси: знания , наблюдение / насочване и работа в мрежа . Проектът се фокусира върху подкрепата на младите предприемачи да реализират своите бизнес планове, а не да ги развиват, така че новите бизнеси да бъдат активни преди края на програмата или най-късно две години след нейното приключване.

Формулиране на проблема

Основните общи проблеми и предизвикателства, пред които е изправено предприемачеството в трансграничния сектор и които ще бъдат разрешени са:

- Ограничен достъп на предприемачи и бъдещи предприемачи до ноу-хау, свързано с бизнеса.
- Недостатъчно развити човешки ресурси и умения
- Трудности при получаване на финансиране
- Ограничен достъп до обща информация за възможностите
- Ограничена възможност за създаване на контакти
- Липса на поддържащи услуги за разработване на конкурентни продукти/услуги
- Липса на достъп/ноу-хау по отношение на технологиите за спестяване на разходи

Основни идентифицирани тенденции:

- Хъбовете биха могли да действат като едно гише, което дава възможност на всеки бизнес да има достъп до най-новите знания, опит и технологии за тестване и експериментиране с иновации.
- Осигуряване на връзки с инвеститорите
- Улесняват достъпа до финансиране
- Подпомагат свързването на потребители и доставчици на услугите.

- Повишаване на конкурентоспособността
- Стимулиране на растеж
- Стимулиране на създаването на нови работни места
- Идентифициране и свързване на съществуващи структури за обмен на технически, финансови, обучителни и други услуги.

Настоящият план гарантира финансовата и оперативна устойчивост на резултатите от проекта и особено на ENGINE-HUBS и разширяването на техните дейности към други икономически сектори след края на периода на финансиране на проекта.

Формирането на конкурентни предимства на база осъществяването на иновационна дейност, изисква създаването на благоприятна среда за развитието ѝ.

В специализираната литература се посочва, че под благоприятна среда за иновации следва да се разбира наличие и успешно функциониране на подходяща инфраструктура, богат набор от бизнес и административни услуги, ефекти на система за обучение и квалификация, балансирана фискална, търговска и парична политика, подходяща законодателна рамка на национално и общоевропейско равнище, адекватни и последователни политически действия в подкрепа на иновациите.

Обединяването на усилията на различни пазарни участници и структури дава възможност за разпространение на иновациите и ускоряване на технологичния трансфер, както и подпомага разпространяването на знанията и има важно значение за функционирането на националната и регионалните иновационни системи.

За да остане в сила въздействието на проекта, ориентиран към определена общност, е важно да бъдат развити подходящи връзки между местната общност, държавата и други подходящи заинтересовани страни, а това ще се направи в следващите редове на този план. Планът за устойчивост свързан със създаването на Engine-HUBs включва разширяване на работата на Hub-овете **СЛЕД** края на живота на проекта.

Основният резултат от проекта и създаването на ENGINE-HUB-овете свързани с обезпечаването на устойчивостта са:

- Осигуряването на мотивация
- Обучения
- Консултации
- Гостоприемство
- Друга свързана подкрепа за нововъзникващи млади предприемачи,
- Свързване с пазара по време и след проекта
- Създаден сайт на проекта с модулни обучения без налагане на ограничения за употребата им

Предложени решения

Създаване на два (2) инкубатора в Благоевград и Гоце Делчев.

Центровете ще функционират като „обслужване на едно гише“, предоставяйки на потенциални нови предприемачи: настаняване, стимули, обучения, насоки, консултантски услуги, работа в мрежа с играчи на пазара, други помощни услуги. Ще се фокусират върху дейността като работилници по предприемачество в кръговата икономика за инженери и учени.

Създадените инкубатори ще продължат да работят след приключване на финансовия период на проекта и ще предоставят помощ не само на предприемачите. Те ще продължат да бъдат свързани помежду си, за да насърчават трансграничното сътрудничество и помощ за „кръговите“ предприятия на двете страни – България и Гърция.

Хъбовете ще предоставят помощ на всички инженери/учени от областта на проекта. Постоянните структури на Engine-Hubs и другите резултати от проекта ще осигурят максимално териториално въздействие по отношение на конкурентоспособност, знания, предприемаческа среда и модели на устойчиво развитие.

Предложени въздействия

Планът включва подробна информация за структурата на HUB-овете и техните услуги, както и всяка друга информация, считана за важна за тяхната работа, с цел идентифициране на проблеми и възможности, намиране на подходящи решения, както и претегляне на недостатъците и предимствата на различни алтернативи.

Възможности пред създадените Hub-ове:

- Обединяване на множество субекти, ресурси и продукти на едно място;
- Запълване на празнини и компенсирание на оскъдни ресурси в конкретни региони;
- Свързва търсене и предлагане по един ефективен начин като позволява силно конкурентна среда;
- Насърчаване на устойчиво производство и потребление;
- Създаване на добавена стойност както за потребителите, така и за доставчиците, насърчавайки социалния обмен и гражданската инициативност;
- Лесен достъп до пазари, финансови инструменти и възможности за растеж на дребния и среден бизнес;
- Липса на бариери за вход;
- Осигуряване на равномерно и справедливо разпределение на блага, намалявайки отпадъците от производствените суровини;
- Създаване на нови по-екологични възможности;
- Създаване на мрежа;
- Създаване на нови възможности и контакти;
- Създаване на дългосрочно пространство за споделяне на опит;
- Създаване на устойчива и дългосрочна платформа за обучение.

Предизвикателства пред създадените HUB-ове:

- Изисква се критична маса, за да се достигне необходимия мащаб и мрежови ефект;
- Хора, които нямат технически познания, биха изпитвали

затруднения да се включат;

- Възможни проблеми с качеството и липса на сигурност и защита на потребителски права;
- Липса на ясно установени регулации;
- Възможност за нелоялна конкуренция при недостатъчно добре структуриран контрол.

Структурата на хъбовете позволява следната свързаност:

Национална иновационна система и среда за иновации

Националната иновационна система се включват организации, институции и фирми, при чието взаимодействие се създава благоприятна среда за развитие на иновациите на национално ниво.

Правителство – създава законово-нормативна рамка , изгражда необходимата инфраструктура, стимулира финансовия сектор за участие, насърчава развитието на науката и технологията, чрез съответни политики.

Фирми – те осъществяват нововъведения, продукти или технологии, резултатът на собствена разработка , купен патент, поръчкова разработка и др. За тях е характерно 1. Черпят идеи от крайните потребители 2. Носят финансовия и пазарния риск при изпълнение на иновационни проекти 3. Търпят ефекта от неподходящите мерки от държавна и регионална среда.

Университетите и научните центрове – създават и разпространяват новото научно-технологично знание. Предприемачески организации – осигуряват взаимодействието между участниците. Такива са агенции за развитие, търговски и браншови камари и др. Инфраструктура – организации, банки, компании за рисков капитал, иновационни центрове и др. Те осигуряват необходимия ресурс за осъществяване на научните изследвания и реализиране на иновационните проекти.

Среда за иновации

Благоприятна среда за развитие на иновациите и повишаването на иновационния потенциал може да бъде постигната, чрез: бизнес инкубатори, технологични паркове, виртуални и интернет инкубатори, бизнес паркове, иновационни мрежи, клъстери, иновационни центрове и др.

Бизнес инкубатори

Реални бизнес инкубатори – те са създадени с цел подпомагане на стартирането на иновационни предприятия или повишаване иновативния потенциал на съществуващи. Характеризират се със съвместно

предоставяне и ползване на административни, мениджърски логистични, физически, поддържащи, технически, експертни или консултантски услуги. Всички те ситуирани на обща площ.

С бизнес парковете може да се постигне:

1. Създаване на нови интелектуални, научни, иновационни, изследователски и развойни продукти и услуги;
2. Разкриване на нови работни места и повишаване на заетостта на населението;
3. Създаване на нови или модернизиране на съществуващи производства;
4. Запълване на нови пазарни ниши с производство на иновативни продукти;
5. Достъп при преференциални условия до инвестиции: кредити, помощи и дарения, рисков капитал и др.
6. Създаване на предпоставки за растеж на фирмите в бизнес инкубатора;
7. Подобряване на икономическото развитие на различни региони;
8. Подобряване на националната икономика;
9. Развитие на иновативни малки и средни предприятия.

Виртуални инкубатори

Представяват електронна среда създадена за предоставяне на услуги в подкрепа на бизнеса. Инкубатора е предназначен за предприятия от всички сектори на икономиката, развиващи иновативния си потенциал. Виртуалният инкубатор предлага аналогични услуги на реалния бизнес инкубатор, но базирани върху интернет платформа. Така фирмите могат да се информират за:

- нови технологии, събития и програми;
- Нови материали;
- Споделят проблеми и възможностите за решение;
- Консултации
- Интернет инкубатори

При тях разликата от традиционните инкубатори е следната:

- Услугите са ориентирани за работа в мрежата;
- Обхвата им е глобален;

Престоят в инкубатора е много кратък. Идеята им е да преместят бизнес схеми в мрежата превръщайки ги в елемент на електронна търговия и маркетинг. Основната помощ, която оказват инкубаторите на фирмите е свързана с първоначалната помощ по отношение на инвестиции, съвети за организация на продажбите, сливания и поглъщания, подбор на управленски екип и бизнес консултации.

Технологични паркове

Технологичните паркове са зона обединяваща необходимия научен, изследователски и технологичен потенциал и опит, където фирми могат да намерят подходяща интелектуална среда и стратегическа подкрепа за развитие. На територията на тех. парковете работят консултантски фирми, подпомагащи подготовката на проекти за кандидатстване по различни европейски програми, има научни звена подпомагащи развитието на иновативни продукти, има фирми спомагащи организацията на производството, дистрибуцията и маркетинга и др.

Високотехнологични паркове

Високотехнологичните паркове са места, където са концентрирани капиталови, технологични иновационни ресурси, необходими за устойчивия растеж на фирмите. Високотехнологичният парк се отличава с:

- Участие на университети и научноизследователски звена с високотехнологични разработки;
- Участие на утвърдени национални и международни компании с изследователски центрове и лаборатории в парка;
- Участие на индивидуални изследователи и предприемачи, стартиращи нов бизнес основан на иновативни продукти;
- Участие на инвестиционни и венчър капиталови фондове, гарантиращи финансова основа за стартов капитал.

Бизнес паркове

Бизнес парковете са интегрирани комплекси от имоти обединяващи оборудване, инфраструктура, удобства и условия за развитие на фирмите. Те имат по-голяма гъстота на сградите и по-малко допълнителни удобства от технологичните и високотехнологичните паркове. Тук собствениците се стремят да привлекат широк спектър от наематели. Предимствата им се свързват с:

- Помощ при подбор на кадри;
- Връзка със специализирани технически институти и центрове за проучвания;
- Образователни програми;
- Средства и услуги за подпомагане на нови фирми;
- Връзки с ключови институции подкрепящи бизнеса.

Доброто управление на бизнес парковете води до скок в заетостта. Бизнес парковете стимулират растежа на малки иновативни фирми и привличане на международни високотехнологични компании.

Иновационни мрежи

Те са съвкупност от форми и канали на взаимодействие, сътрудничество и обмен на информация между участниците в националната иновационна система целящи повишаване на иновационния потенциал и степента на иновативност на фирмите в националната икономика. Иновационните мрежи позволяват на местните предприемачи да обединят ресурсите си и да се възползват от знанията и възможностите на партньорите си. Иновациите в България са предимно продуктови, свързани с нови машини и оборудване и в много малка степен с научноизследователска и развойна дейност. Иновационните мрежи и връзката на местните и международните фирми имат главно общопазарен а не иновационно-технологичен характер. По тази причина обществената политика трябва да насочена към насочване на научната и изследователската система към пазарните нужди на българските предприятия.

Клъстери

Клъстера е географско свързани мрежи от сходни, взаимосвързани или допълващи се конкурентни фирми с активни канали за делови взаимоотношения, ползващи обща инфраструктура, пазари на труда и

услуги, доставчици и изправени пред общи възможности и заплахи. Те се създават с цел концентриране на ресурси и подобряване на конкурентоспособността и иновативността им.

Предимствата на клъстера са, че пораждат възможност за коопериране и партньорство в мрежата.

Клъстерите включват фирми производители, клиенти, доставчици, поддържащи фирми с което пораждат цялост и повишаване на качествата на предлаганите услуги;

Взаимоотношенията в клъстера са на основата на сътрудничество, коопериране и обвързване в условията на пазарна икономика. Иновативни клъстери.

Иновативните клъстери са група от независими предприятия, работещи в един отрасъл и район и имащи за цел да стимулират иновативни дейности, чрез обмен на знания, трансфер на технологии, работа в мрежа и разпространяване на информация в клъстера. Участниците се кооперират в изследователски и развойни проекти, както в мрежата, така и извън нея. Иновативния клъстер създава предпоставка за повишаване на конкурентоспособността- подготовка, квалификация и мобилност на кадрите, ефективно използване на оборудването за изследвания, обмен на информация и нови технологии, нови бизнес стратегии и т.н.

Мрежа от иновационни европейски центрове
ели създаване на общоевропейска платформа за стимулиране на международния трансфер на технологии и услуги в областта на иновациите. В мрежата участват 71 центъра от 33 държави (27 членки на ЕС и Турция, Исландия, Израел, Норвегия, Швейцария и Чили). Повечето центрове работят, като партниращи си организации – търговски камари, агенции за регионално развитие, технологични центрове и др. Целта е да се подпомага международното сътрудничество в областта на иновациите и технологичното развитие.

Бизнес иновационни центрове

Основните им функции са:

- Консултации за създаване и развитие на МСП
- Предлагане на технически, информационни и организационни услуги;
- Предлагане на офиси, лаборатории и производствени помещения под наем;

- Технологични и иновационно ориентирани услуги, трансфер на технологии, квалификация и преквалификация на персонала.
- Оценка на технологичните резултати и прогнозиране на пазарното развитие;
- Подпомагане на регионалното развитие, чрез създаване на технологични паркове в рамките на ЕС е изградена Европейска бизнес иновационна мрежа EBN, която подпомага бизнес иновационните центрове, VIC в страните от съюза.

Бизнес инкубационни организации в България

Национална мрежа за бизнес развитие
Министерството на труда и социалната политика (МТСП), Програмата на ООН за развитие (ПРООН) и местните общини.

Сдружение „Национална мрежа за бизнес развитие“ (НМБР) обединява 35 бизнес центъра и инкубатора в цялата страна, създадени по проект JOBS, с подкрепата на

проект JOBS, с подкрепата на

Бизнес инкубатор - Гоце Делчев
ЦЕНТЪР ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

БИ-ГД предоставя специализирана помощ на стартираци, малки и средни предприятия от Гоце Делчев и транс-граничния регион чрез високо качествени бизнес услуги: информация, консултации, обучение и подкрепа за микро-финансиране.

БИ-ГД предоставя специализирана помощ на стартираци, малки и

средни предприятия от Гоце Делчев и транс-граничния

БИ-ГД е лицензиран център за професионално обучение от Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) и предоставя обучение в направления като предприемачество, икономика, маркетинг, мениджмънт, туризъм и др.

Насочен е към хора с бизнес идеи, ново стартираци предприятия с потенциал и доказали се МСП. Основните дейности са: създаване и разработка на интернет страница и виртуален инкубатор, ремонт

и реновиране на сграда-паметник на културата за нуждите на инкубатор Бургас, инкубиране и подкрепа на фирми. Целта на Бизнес инкубатор - Бургас е създаване на преференциални условия за стимулиране и ускорено развитие на малки и средни предприятия, и повишаване конкурентоспособността и устойчивото развитие в регионален план.

Основната цел на бизнесинкубатора е да подпомага развитието на фирмите наемателки, докато

укрепнат и бъдат в състояние сами да оцелеят на пазара. Конкретната дейност на бизнесинкубатора включва:

Пряка техническа помощ за местните фирми и предприемачи посредством:

- подкрепа за нови икономически инициативи
- управленски, икономически, правни, финансови и маркетингови консултации от експертите в екипа на инкубатора
- курсове за обучение и квалификация
- улеснен достъп до финансиране
- предоставяне на свободни помещения за фирмите на цени, по-ниски от пазарните
- офис и административна подкрепа, вкл. ползване на услуги и оборудване – Интернет, факс, компютър, куриерски и пощенски услуги
- насърчаване на деловите връзки и сътрудничеството между местни и чуждестранни фирми

Подкрепа за конкретни целеви групи (безработни, представители на малцинствата, хора с увреждания):

- преодоляване на социалната изолация
- специализирани програми за обучение
- създаване на нови фирми и условия за разкриване на нови работни места
- ускоряване развитието на нови фирми.

Предимство на създадените Engine Hub-ове е липсата на конкретна местна конкуренция с тематичен фокус наподобяващ техния.

Състезания по предприемачество и иновации проведени в България

- Международното ученическо състезание „Млади иновативни предприемачи за един по-добър свят“, организирано в рамките на ENGAGE.EU, проведен от УНСС
- Световната купа по предприемачество е глобално състезание на предприемачи от 200 страни, които се борят за награди на стойност над 1 милион долара, получават обучение, менторска подкрепа и възможности за финансиране от различни национални и глобални партньори. Състезанието се провежда от Софийски университет „Св. Климент Охридски“.
- Хакатон „From Zero to Fintech“ проведен през месец март 2022 г. проведен от СУ „Св. Климент Охридски“
- „Най-добър младежки старт-ъп за 2022 г.“ в партньорство с Фонда на фондовете и СУ „Св. Климент Охридски“
- Подкрепящата дейност за млади предприемачи по програмата „Еразъм за млади предприемачи“ от СУ „Св. Климент Охридски“
- Национално състезание по предприемачество „Най-добра бизнес идея“ – национален кръг, 30 – 31.03.2022 г. проведено от професионална гимназия по икономика и управление „Елиас Канети“ – Русе
- „Виртуално предприятие“ е състезание по предприемачество и социални иновации, което цели да мобилизира творческия потенциал на участниците, фокусирайки техните усилия върху търсенето на нови решения на вече съществуващи социални проблеми чрез използване на новите технологии. В хода на състезанието ученици и екипи от ученици се конкурират при създаването на продукт или услуга за решаване на конкретен социален проблем.

Състезанието е част от календара за провеждане на ученически олимпиади и национални състезания на Министерство на образованието и науката. През учебната 2019-20 година състезанието се реализира в партньорство между Джунйър Ачийвмънт България и 9 ФЕГ "Алфонд дьо Ламартин" град София.

- Национално състезание „Социални иновации“ 2018 организирано от NN България и JA България.

Мрежи на бизнес ангели в България

Бизнес ангелите са инвеститори, които финансират стартиращи компании в ранния им етап на развитие, за да им помогнат да се развият и да постигнат успех. В България има много бизнес ангели, които са готови да финансират перспективни проекти, но някои от тях все още не са толкова популярни и признати, колкото техните колеги в Западна Европа.

Бизнес ангелите търсят перспективни проекти, които имат потенциал да постигнат успех и да им донесат висока печалба. Те търсят иновативни искания, която имат ясна стратегия за развитие и силни възможности за растеж.

Когато инвестират в стартираща компания, бизнес ангелите предлагат не само финансиране, но и менторство, експертен съвет, контакти и връзки в бизнес средите. Те помагат на предприемачите да развият бизнес планове, да изградят продукти и услуги, да развият маркетингови стратегии и да се свържат с потенциални клиенти и инвеститори.

Бизнес ангелите предоставят и други предимства на стартиращите компании, като помощ за управление на финансите, подкрепа за привличане на таланти и помощ за подготовка на компанията за вторично финансиране или продажба. В крайна сметка, бизнес ангелите се стремят да помогнат на стартиращите компании да постигнат успех, да се развият и да се превърнат в успешни бизнеси.

България разполага с много успешни бизнес ангели и инвеститори, които са готови да инвестират в перспективни уеб проекти. Тези инвеститори не само предоставят финансиране, но и съвети и менторство, за да помогнат на стартиращите компании да постигнат успех. Ако сте предприемач и търсите финансиране за своя проект, разгледайте внимателно тези инвеститори и техните условия за инвестиции.

Разликата между бизнес ангелите и другите възможности за финансиране

- Тъй като бизнес ангелите инвестират самостоятелно, те имат по-голяма гъвкавост и са готови да поемат по-големи рискове;
- За разлика от фондовете за рискови инвестиции, които се ограничават в една сфера(обикновено IT), бизнес ангелите се интересуват и финансират стартапи от различни индустрии;
- Стартър акселераторите като LAUNCHub и Eleven финансират на ниво идея, докато бизнес ангелите – стартапи в ранен етап;
- Предлагат финансиране в размер между 10 000 и 200 000 хил. лв.;
- Взимат участие в стратегическото управление на компанията.

Къде можем да открием бизнес ангелите в България?

Българската асоциация на бизнес ангелите

Единствената българска мрежа от бизнес ангели. Основната им цел е да подпомагат, мотивират и насърчават предприемачеството у младите хора в България. Често организират срещи с предприемачи, бизнес ангели и бизнес организации.

Инвестирането в стартиращи компании е високо рисково. Средно статистически половината от инвестициите носят загуба и само 1 от 10 покриват останалите инвестиции и носи печалба.

Какви са основните критерии за инвестиции в стартиращи компании?

- Екип на компанията - неговият опит, лидерски умения и доверието
- Идея и възможност за реализация
- Пазарен потенциал
- Обективна оценка на бизнеса, като стойност
- Доверие и разбиране за ситуацията на бизнеса във всеки момент от жизнения цикъл
- Обективна представа на рисковете от предприемачите

Успешни примери в България

Българската Асоциация на Бизнес Ангелите е неправителствена, национална организация, която се стреми да подкрепя и развива българската предприемаческа екосистема, чрез мощната подкрепа на Бизнес Ангелите. БАБА се ангажира да представлява и обединява всички страни свързани с инвестиционния процес, в който участват бизнес ангелите, с цел осигуряване на достъпна и структурирана предприемаческа среда в България. БАБА подпомага инициативи насочени към създаване на собствен бизнес, осигурявайки финансова подкрепа от Бизнес ангели, институции и компании. Асоциацията се стреми да развива предприемаческата култура, популяризира и информира обществеността за възможностите предоставяни от бизнес ангелската инвестиционната система.

Мисия:

Да бъде водеща организация и общност представляваща, привличаща, подготвяща и създаваща най-добрите бизнес ангели, Мисия инвестирани в уникални стартиращи компании.

Визия:

Да предоставим и осигурим всички възможности, ресурси и иновативни решения пред инвеститори и предприемачи, за най-добрата реализация на Визия проектите им

Българската Асоциация на Бизнес Ангелите е пълноправен член на

Европейската Мрежа на Бизнес Ангелите (EBAN). Като член на EBAN, имаме достъп до 150 членуващи организации и техните проекти, от 50 държави в цял свят.

Видове финансиране от страна на БАБА.

Видове финансиране - сравнение

	Бизнес ангел	Акселератор	VCs /фонд за рисков капитал/	Private equity /фонд за частен капитал/
Етап	Ранен етап/start up	Ранен етап/start up	Ранен етап/start up	установени компании с приходи
Размер на инвестицията	20 000 > 500 000 евро	20 000 > 50 000 евро (възможност за следващ рунд)	1 млн. евро > 10 млн. евро	> 100 млн. евро
Условия	дял от компанията	дял от компанията	дял от компанията за около 5 год.	дял от компанията за около 5 год.
Особености	- лични средства - контакти - ноу хау	- фокус върху технологичния, уеб и мобилен сектор	- цели светкавично разрастване на компанията - фокус върху технологичната и биотехн. индустрии	- инвестира в компании от всички индустрии

През 2015 г. в Европа към стартиращи компании са потекли общо 8.6 млрд. евро, като източникът на 71% от тях са бизнес ангели. В България също не липсват този тип частни инвеститори, но досега не бяха обединени и нямаше конкретен механизъм за намирането им и представянето на идея пред тях. Точно този пропуск цели да запълни създаденият преди около два месеца CEO Angels Club - организацията на българските бизнес ангели.

Организации с рисков капитал в България

Българската асоциация за дялово и рисково инвестиране (BVCA) е инициатива на българските частни инвеститори, фондове за рискови капиталовложения и предприемаческата общност в страната. Асоциацията си поставя за водеща цел да работи заедно със своите членове за подобряване на бизнес средата, поощряване на иновациите и разрастване на предприемачеството в България.

Членове на асоциацията са:

Morningside Hill предоставя капитал за растеж на компании, които отговарят на релевантни нужди в местни или международни пазари.

New Vision 3 Fund е фонд за рисков капитал, инвестиращ в иновативни технологични компании на ранен етап. Визията им е да инвестират в предприемачи-визиоери, които добавят стойност към икономиката.

Ocean Investments е семейна инвестиционна компания, фокусирана върху технологични бизнеси на идейна фаза или старт-ъп компании в ранен етап на развитие. Мисията им е да идентифицира и подкрепя смелите предприемачи със силни идеи и глобални амбиции.

PostScriptum Ventures е инвестиционен фонд с богато портфолио от инвестиции в стартиращи и развиващи се компании, предимно в сферата на възобновяемата енергия.

Rosslyn Capital Partners има дългогодишен опит на инвестиране в различни отрасли: производство, храна и напитки, телекомуникации, информационни технологии, възобновяема енергия, селско стопанство и недвижими имоти.

София Ейнджълс Венчърс е €13 млн. фонд за рисков капитал, който инвестира в стартиращи компании в pre-seed и seed фаза. Идеалният размер на инвестициите за рунд е в размер на €200K – €500K.

Силвърлайн Кепитъл е фонд за рисково финансиране, който предоставя мецанин и дялово финансиране на предприятия с

потенциал за растеж в размер от 2.5 млн. до 7 млн. евро.

The Edge прилага пре-акселератора Beyond, който помага на млади хора да развият технологични, lean стартъпи в три

тематични направления – (i) дигитални иновации в здравеопазването и медицината; (ii) интелигентни градове и градска мобилност; и (iii) кръгова икономика и устойчивост.

Urban Impact Ventures предоставя рисков капитал на предприемачите, подкрепящи устойчивата трансформация на градовете в Европа. Фокусът им е

върху инвестиции от късен етап и в рамките на 4 градски теми: мобилност, пригодност за живот, цифрова инфраструктура и физическа инфраструктура.

Vitosha Venture Partners е нов фонд за ускоряване, от €20 млн., насочвайки 100+ инвестиции в размер между €25 000 и €1 млн.

Дружеството е с капитал 65 млн. лв. и ще финансира малки и средни фирми във фаза на растеж, стартиращи

предприемачи, социални предприятия, иновации.

Асоциирани членове:

**Bulgaria
Innovation
Hub**

Bulgaria Innovation Hub (BIH) помага на технологични стартапи с висок потенциал от България и региона успешно да навлязат на Американския пазар. Също рекламираме региона като център на иновациите и високите технологии сред Американската инвестиционна общност. Акселераторската програма дава достъп до глобалната ни мрежа от експерти и ментори с богат опит в различни индустрии, предприемачи и инвеститори. В резултат, компаниите набират допълнителен капитал, създават нови работни места и стават глобалните лидери.

CEO Angels Club е група от топ мениджъри и предприемачи, които инвестират частен капитал в стартиращи компании срещу дружествен дял. Членовете им помагат с експертиза, контакти и менторство.

модела, бизнес план и представяне, преки инвестиции и други.

B-PLANNOW е стартап инкубатор, както и инвеститор в стартапи в ранна фаза. Услугите включват анализ на бизнес

**ФОНД НА
ФОНДОВЕТЕ**

ФОНД МЕНИДЖЪР НА
ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ
В БЪЛГАРИЯ

“Иновации и конкурентоспособност“, ОП „Околна среда“ и ОП „Региони в растеж“.

Фонд на фондовете управлява средства от 1.2 млрд. лв. по оперативни програми: ОП “Развитие на човешките ресурси“, ОП

seedblink
backing visionaries

технологични стартапи в ранна фаза.

SeedBlink е инвестиционна платформа, профилирана в намирането, финансирането и разрастването на европейски

Научни и технологични паркове в България

Научните паркове по света са разнородни в зависимост от предназначението и мащаба. Различават се предимно по включването на производствени дейности, жилищни функции, университетски кампуси. В контекста на общата европейска политика за растеж, стратегията за развитие на научните паркове е необходимо да бъде насочена към изграждането на мрежа за сътрудничество чрез създаване на единна база данни на технологичните, индустриалните и научните паркове.

В стратегията "Европа 2020" се предвижда, че 3% от БВП на ЕС следва да бъдат инвестирани в научноизследователска и развойна дейност. В българските условия този процент се планира да е 1,5% от БВП на страната, което означава значителни инвестиционни намерения в развитието на иновациите. България се нуждае от цялостна стратегия за развитие на технологични, индустриални и научни паркове. Създаването на регионални екосистеми на знания чрез изграждането на система от клъстери е ефективна икономическа платформа за прогрес.

Научните паркове изпълняват функцията на връзка между университетите и индустрията, двигател за насърчаване на иновациите и поради тази причина е важно мобилизирането и стимулирането на интелектуалния ресурс на университетите и другите научни институти.

За постигане на конкурентоспособност на световния пазар българските фирми трябва да създадат условия за продуктивна дейност, креативност и иновационни идеи, партньорство и лоялна конкуренция на вътрешния и външния пазар. Технологичните, индустриалните и научните паркове подпомагат и насърчават развитието на малките и средни предприятия и на младите предприемачи. Стимулират и управляват потока на знания и технологии между университетите и фирмите и улесняват комуникацията помежду им. И не на последно място в контекста на икономическа криза - създават работни места.

В процеса на планиране на технологичните, индустриалните и научните паркове е необходима следната ресурсна осигуреност:

- материални ресурси – земя, техническа инфраструктура и телекомуникационна осигуреност
- човешки ресурси – временен и постоянен персонал
- финансови ресурси – основен капитал, банкови кредити, фондове на ЕС, държавен и общински бюджет, финансиране чрез публично–частно партньорство и членство в различни асоциации и сдружения.

Устройственото планиране на технологичните паркове преминава през няколко етапа и включва набор от принципи.

Първият етап - проучване, включва следните принципи:

- Наличие на подходящ терен и планова осигуреност
- Ясна собственост
- Взаимодействие с висши учебни заведения и научни институти
- Добра комуникационно–транспортна достъпност
- Наличие на голяма по площ територия с възможности за усвояване на съседни терени
- Екологично чиста среда
- Разнообразна физическа среда на терена.

Вторият етап - устройствено планиране, включва:

- Наличие на следните функционални зони: приемна, административна, офиси и лаборатории, спортна и паркова
- Добре организирани улична и алейна мрежа
- Планиране на достатъчен брой паркоместа
- Осигуряване на алтернативен вътрешен транспорт
- Сигурност и безопасност
- Възможности за отдих и рекреация
- Планиране на изолационен зелен пояс
- Възможност за обемно–пространствено и функционално решение на сградите

- Ниска плътност на застрояване.

Третият етап - управление, включва:

- Стратегия за развитие
- Маркетингова стратегия
- Стратегия за поетапна реализация
- Регламентирани права и задължения за участниците
- Ясни изисквания за приемане на фирми в парка
- Публичност и прозрачност на дейностите.

София Тех Парк е първият научно технологичен парк в България. „София Тех Парк“ АД е дружество собственост на Министерството на икономиката, което е ангажирано със създаването и управлението на първия научно-технологичен парк в България. Изграждането на научно-технологичния парк е резултат от широкомащабен проект, стартиран през 2012 г. от „София Тех Парк“ АД и финансиран от ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013. Основната му цел е да увеличи иновационния капацитет на Република България, като улесни обмена на знания и опит между академичните среди и бизнеса и подпомогне развитието на иновативни стартиращи компании. Паркът ще създаде среда, в която ще присъстват представители и на науката, и на бизнеса, и ще действа като платформа, която улеснява комуникацията между тях.

Научно-технологичният парк включва следните основни компоненти:

- Лабораторният комплекс разполага с 11 високотехнологични лаборатории, специализирани в различни области на науката като например високопроизводителни изчисления, виртуална реалност, бързо прототипиране, киберсигурност, биоинформатика и други. В лабораториите ще се осъществяват както независими научни изследвания, така и съвместни проекти с академични и с индустриални партньори. До научната инфраструктура ще имат достъп не само изследователи и научни работници, а и малки и средни предприятия,

които не разполагат със собствено оборудване за изследвания и развойна дейност. Изследователският комплекс се управлява от сдружение, в които участват представители на академичната общност в България – Софийски Университет, Технически Университет – София и Медицински Университет – София.

- Иновационният форум е място за срещи и добре подбрани събития по теми, свързани с технологии, иновации, предприемачество, наука и образование. Форумът ще се използва и за разпространение на резултатите от научните изследвания, извършени както в лабораториите на парка, така и в лабораториите на нашите партньори. Модерната и мултифункционална сграда разполага с 1000 седящи места, като при необходимост може да бъде разделена и на три по-малки зали. Тя разполага с открит външен амфитеатър и две фойета отпред и отзад, което позволява провеждането на паралелни събития.
- Инкубаторът подкрепя развитието на иновативни startup и spin-off компании, чиято основна дейност попада във фокусните области на парка: ИКТ, науки за живота и биотехнологии, зелена енергия и чисти технологии. Инкубираните компании получават достъп до благоприятна среда за развитие, офис пространство, менторство и набор от услуги в подкрепа на бизнеса и в подкрепа на иновациите.
- Експериментариумът е интерактивен иновационен център за широката общественост и по-специално, за по-малките – деца, ученици и студенти с интерес към науката и технологиите. В Експериментариума хората ще могат да се докоснат до света на иновациите като разгледат и преживеят интерактивните изложби или се включат в някоя от много работилници, лекции и демонстрации, които се провеждат там.

Научните, технологичните и бизнес парковете са предназначени да подпомагат и стимулират развитието на малките и средни предприятия, като им осигуряват достъп до нови технологии, информационни ресурси, опитни специалисти, финансови средства. Те улесняват процеса на комуникация между научните среди и бизнеса, включително разпространението и усвояването на знания. В същото време изграждането и поддържането на сътрудничество между научните среди и бизнеса е важна предпоставка за успешно осъществяване на

иновационна дейност на национално, регионално и международно ниво. Подходящото коопериране между организации от различни сфери на дейност позволява едновременно извличане на ползи за всяка една от страните, дори на пръв поглед те да имат разнопосочни интереси.

Коуъркинг пространства в България

С течение на времето този тип пространства се развиват и стават места освен за работа, но и за събития, семинари и обучения. Първото споделено работно пространство в България е открито през 2012 година. Оттогава досега тези пространства се развиват с високи темпове и вече има множество такива на територията на страната ни.

Първото споделено работно пространство в България е Betahaus, открито в София. Днес то се намира на две централни локации в столицата и е дом на повече от 34 организации – стартиращи бизнеси, аутсорсинг компании, неправителствени организации, агенции и др. Споделените работни пространства в България се специализират в различни сектори – цифрови технологии, експериментални и високо-рискови стартапи (тип инкубатор), културни и творчески индустрии, социални инициативи. В средата на 2020 г. в България функционират повече от 57 споделени работни пространства в девет български града. В страната се настаняват и големи международни компании за предлагане на споделени работни пространства като Trevor и Regus, които предоставят такива пространства в София и Пловдив.

Най-голям дял са споделените работни пространства в София (две-трети от всички пространства в страната), като 37% от тях са корпоративни, предлагани от международни компании, специализирани в предоставянето на офиси. През последните три години се наблюдава увеличение на споделените работни пространства в страната, като се появяват специализирани пространства особено в сферата на творческата работа, но и на неправителствения сектор и в сферата на социалните дейности.

Коуъркинг пространствата предлагат много предимства за всички видове работници, от свободата на гъвкавост до вълнуващи възможности за работа

в мрежа. На всичкото отгоре те дори могат да бъдат фантастичен начин за повишаване на психическото благополучие, създавайки силно чувство за общност, което се бори с често самотния характер на дистанционната работа и ни позволява да процъфтяваме както професионално, така и лично.

Основните преимущества, които имат работещите в споделено работно пространство/коуркинг (coworking space), са гъвкаво работното време и добър баланс между работа и личен живот.

По-висока продуктивност

Ползвателите често изтъкват, че да работят на едно място с непознати по различни проекти, благоприятства собствената им продуктивност. Дори когато съползвателите на споделеното работно място не са техни истински колеги, тяхното присъствие – по подсъзнателен начин – ще ги държи отговорни да се явят на работа, знаейки, че други хора ги очакват.

Създаване на мрежа от контакти

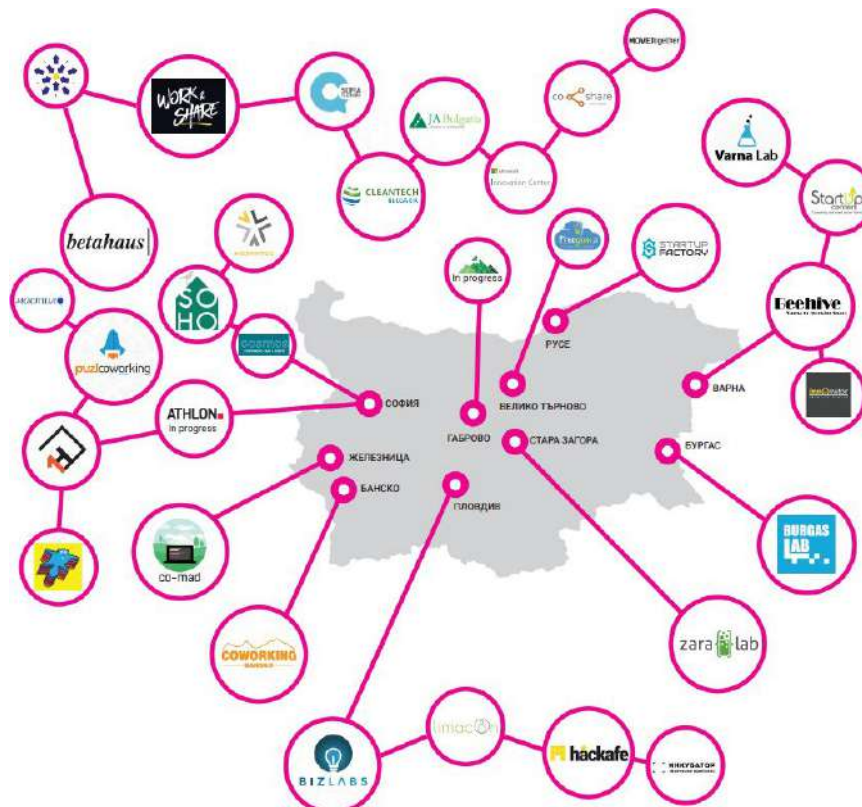
Друго преимущество на споделеното работно пространство е запознаването с професионалисти, притежаващи различни от индивидуални умения на всяка отделна личност. Тъй като членовете на коуркинг пространствата в повечето случаи са готови да споделят знанията си, се получават непосредствен достъп до умения, от които никога не е предполагано, че ще се нуждае човек в работата си. Тези места създават възможност за получаване на безплатен съвет и помощ. Без съмнение, това ще се отрази положително на начинанията предприети от работещите в съвместно пространство. От друга страна пък ще възникнат и нови възможности за подпомагане със специфични умения.

В споделените работни пространства има добавена стойност и дори само от това да бъдеш част от общност, която споделя обща мотивация, бизнес цели, и предприемачески идеи. В допълнение към това, има голям шанс да има взаимопомощ за ставане на част от проект на друг наемател, след като вече хората са контактували формално и неформално поне един път. Най-малкото се създава възможност за получаване на достъп до потенциални нови клиенти.

Интересен е фактът, че споделеното работно пространство оказва влияние на цялостната концепция за работния процес. Днес все по-често преминаваме към по-гъвкавия подход, при който хората могат да работят когато им харесва, като важен е единствено резултата от тяхната работа и качествено приключване на задачата/проекта.

Споделените работни места са перфектното решение за нетуъркинг, намаляване на разходите, и увеличаване на продуктивността. Принципът на споделената икономика е изцяло валиден за коуъркинг пространствата. В България все повече екипи работят в споделени работни пространства.

Повечето споделени офиси предлагат **три опции за наем: hot desks, dedicated desks, и офиси**. При първия вариант – ползвате бюрото, което е свободно в момента. Втори вариант – запазвате си конкретно бюро, върху което можете да оставите компютър, монитор и друга техника и пособия. При наемането на офис ползвате само вие отделно обособено пространство или стая, като разбира се, този вариант е най-скъп.

Споделените работни пространства вече се харесват не само от новосъздадени стартапи, работещи на свободна практика и

предприемачи, но също и от по-големите компании. Споделените работни пространства промениха начина, по който хората работят и си сътрудничат през 21 век.

Най-голямата концентрация на co-working пространства и hacker spaces е в София. Броят им е 17, а разнообразието голямо – технологични, артистични, социални.

Из страната споделените работни пространства са с малко по-различен характер – по-скоро хакер спейсове, места за събития, лекции и обучения. Най-голямата концентрация е в Пловдив и Варна, а из България има и силни местни общности, които обаче не разполагат със собствени пространства и ползват зали в университети, заведения и различни центрове. Предстои и откриването на няколко нови хъба.

ЖЕЛЕЗНИЦА – БЛАГОЕВГРАДСКО

- co-MAD

На около час път от София по поречието на река Струма можете да намерите още едно зелено работно пространство. Co-mad е удобно място за всеки, който може да работи от разстояние - програмист, разработчик, QA специалист, дизайнер, маркетинг специалист, писател или всеки друг, който се нуждае от концентрация. В co-mad идват основно групи от фирми. Ползва се като coworking и coliving пространство. От пролетта там стартират събития за самостоятелни хора или за екипи, които преди да наемат пространството искат да го пробват.

БАНСКО

- Coworking Bansko

Споделеното пространство в Банско е за всички онези, които предпочитат да поработят сред природата и да дишат чист въздух. Обичайно тук могат да бъдат срещнати дигитални номади, предприемачи, IT разработчици, специалисти по дигитален маркетинг, графични дизайнери, писатели, както и цели екипи, които идват на т.нар. работни ваканции. В пространството се организират и различни събития.

SWOT анализ

ВЪТРЕШНА СРЕДА

<u>Силни страни</u>	<u>Слаби страни</u>
• Ноу-хау, мрежа и инфраструктура на съществуващи структури в лицето на българските партньори по проекта • Подкрепа от съществуващия персонал на двете организации в България • Мрежа с други ENGINE - Хъбове в трансграничната зона	• Финансиране на тяхната устойчивост след приключване на Програмата • Обезпечаване с опитен и квалифициран персонал • Създаване на ноу-хау и първоначална мрежа от бизнеси в сектора на кръговата икономика • Създаване на ноу-хау и първоначална мрежа от бизнеси в сектора на кръговата икономика

ВЪНШНА СРЕДА

<u>Възможности</u>	<u>Заплахи</u>
• Сътрудничество с други местни мрежи за подкрепа на стартиращи фирми • Перспектива на държавните помощи и др. в секторите на кръговата икономика Кръговата икономика е нова и динамична сфера на дейност с големи перспективи за растеж	• Създаване на подобни структури за подпомагане на предприемачеството • Пренасочване на интереса на съществуващите структури за подкрепа на предприемачеството към области на кръговата икономика

Модел за бизнес развитие

За да бъдат устойчиви създадените HUB-ове е необходимо да бъде направен финансов анализ насочен към различните източници на финансиране. Един проект е финансово устойчив, когато не носи риск от изчерпване на паричните си средства за в бъдеще. От съществено значение тук е времето разпределение на парични отстъпления и плащания вкл. източниците на финансиране

В контекста на проекта, то може да бъде предложена ценова политика, която да включва два аспекта на механизма за реализирани на устойчиви приходи в бъдеще от ENGINE HUBs:

- Еднократна цена
- Годишна такса /на принципа на абонаментно плащане/

Най-често срещан е комисионният модел, при което потребителите заплащат таксата на собствениците. Като нейна вариация е моделът на таксата за обслужване (service fee), която се налага директно на потребителите и ползвателите. В този случай се избягва ощетяване или намаляване чистия приход за собствениците.

Абонаментният план също е доста популярен. При него клиентите плащат фиксирана сума за месец, но могат да я изразходват по различно време и продължителност. Абонаментът включва определен брой часове/дни, както и ползване без допълнително заплащане на други екстри или оборудване от съответните споделени работни места.

За по-добра конкурентоспособност могат да бъдат предвидени и възможности за отстъпки при заплащане на по-дълъг период.

Друга възможност свързана с устойчивостта на финансовите аспекти е свързана с източниците на финансиране, те могат да бъдат:

- Национални и Европейски грантове и безвъзмездна помощ за надграждане на структурата;
- Капиталови субсидии на централно, регионално или местно равнище;
- Дарения от филантропи;

INTERREG V-A „ГЪРЦИЯ – БЪЛГАРИЯ 2014-2020“

Проектът има за цел да идентифицира и реализира синергии и взаимно допълване в производствената линия на двата региона и да трансформира отпадъците от една икономическа дейност в материали за други чрез създаването на „кръгови предприятия“.

ENGINE-HUBs ще улеснят и двете трансгранични проектни зони да започнат да си сътрудничат и съвместно да развиват кръгови производствени линии.

Проектът има за цел да идентифицира бизнес възможности в кръговата икономика и да създаде структури (ENGINE-HUBs), чрез които бизнес идеите на млади учени да бъдат превърнати в бизнеси в областта на трансграничното сътрудничество. Структурите ще предложат нов предприемачески подход за насърчаване на младежкото предприемачество, базиран на три стълба: знания, наставничество/обучение и работа в мрежа.

Сравнителното предимство на проекта е свързването на научния потенциал с реалния пазар чрез партньорството.

Заслужава да се отбележи, че проектът подкрепя млади предприемачи чрез 4-те HUBs за изпълнение на техните бизнес планове и др. Подпомага разработването на тези планове, така че новите предприятия да могат да работят преди или 2 години (максимум) след края на проекта.

Проектът е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и с национални ресурси на участващите държави, чрез Програмата за транснационално сътрудничество Interreg V-A "Гърция-България 2014-2020"

INTERREG V-A „ГЪРЦИЯ – БЪЛГАРИЯ 2014-2020“

Проектът има за цел да идентифицира и реализира синергии и взаимно допълване в производствената линия на двата региона и да трансформира отпадъците от една икономическа дейност в материали за други чрез създаването на „кръгови предприятия“.

ENGINE-HUBs ще улеснят и двете трансгранични проектни зони да започнат да си сътрудничат и съвместно да развиват кръгови производствени линии.

Проектът има за цел да идентифицира бизнес възможности в кръговата икономика и да създаде структури (ENGINE-HUBs), чрез които бизнес идеите на млади учени да бъдат превърнати в бизнеси в областта на трансграничното сътрудничество. Структурите ще предложат нов предприемачески подход за насърчаване на младежкото предприемачество, базиран на три стълба: знания, наставничество/обучение и работа в мрежа.

Сравнителното предимство на проекта е свързването на научния потенциал с реалния пазар чрез партньорството.

Заслужава да се отбележи, че проектът подкрепя млади предприемачи чрез 4-те HUBs за изпълнение на техните бизнес планове и др. Подпомага разработването на тези планове, така че новите предприятия да могат да работят преди или 2 години (максимум) след края на проекта.

Проектът е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и с национални ресурси на участващите държави, чрез Програмата за транснационално сътрудничество Interreg V-A "Гърция-България 2014-2020"

Interreg Greece-Bulgaria ENGINE-HUBs

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

INTERREG V-A "GREECE – BULGARIA 2014-2020"

The project ENGINE – HUBs aims to identify and apply synergies and complementariness in the production line of the 2 regions and to turn an economic activity's waste into materials for others through the establishment of "circular enterprises".

ENGINE-HUBs will make it easier for both CB regions to start collaborating and developing jointly circular production lines.

The project's approach and joint assets (workforce) is to identify business opportunities in circular economy and to create a structure through which business ideas of young scientists will be transformed into businesses in the CBC area. The structure will deliver a new business approach to enhance youth entrepreneurship building on three pillars: knowledge, mentoring/coaching, and networking.

Project's comparative advantage is the connection of the scientific workforce with the market through its partnership.

It is worth noticing that the project focuses on the provision of assistance through 4 HUBs to the new entrepreneurs for the implementation of their business plans and not only the development of these plans so that the new enterprises can be operative before project's ending or 2 years after at the latest.

Partner Responsible for the deliverable:

UNION OF CIVIL ENGINEERS IN BULGARIA

1606 Sofia, Buzludja 6,
Tel: (00359 2) 411 22 22,
Tel: (00359 2) 411 22 55
Mobil: (00359) 888 58 14
Mobil: (00359) 884 705 755
uceb@abv.bg office@uceb.eu

The Project is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020"

